

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ

Д-11-07-2

МИНИСТЪР

Г-н А. Манов
19.11.95г.

79
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Д.л. № *12/11.9.8/95г.*
Дата *19.06.1995г.*

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД

НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н АСЕН МАНОВ

С Т А Н О В И Щ Е

По конституционно дело № 8/95 г.

Бъв връзка с определение на Конституционния съд от 31.05.1995 г. по конституционно дело № 8/1995 г., по което като една от заинтересованите страни по делото е конституиран министърът на външните работи, Ви уведомяваме за следното:

1. В искането на група народни представители до Конституционния съд се твърди, че Параграф 1 от Закона за изменение и допълнение Закона за опазване на околната среда, с който се създава нов чл. 23 г и Параграф 2 на същия закон, с който в Параграф 1 на допълнителните разпоредби на Закона за опазване на околната среда се създава нова т. 8, противоречат на чл. 5, ал 4 от Конституцията.

Чл. 5, ал. 4 от Конституцията установява, че в случай на противоречие между норми на вътрешното законодателство и норми на международни договори, които са част от вътрешното право на страната, предимство имат нормите на международните договори. Същата разпоредба сочи и условията, които следва да бъдат изпълнени, за да станат международните договори част от вътрешното право на страната.

Цитираната разпоредба от Конституцията не цели изключването на възможността от противоречие между вътрешноправна норма и норма на международен договор, станал част от вътрешното право. Нейното предназначение е да установи правилото за разрешаване на такова противоречие. Поради това, материалноправна норма от вътрешното право на страната не би могла да бъде в противоречие с тази конституционна разпоредба. В нейно нарушение би било само прилагането на такава норма на вътрешното законодателство, която противоречи на международен договор, станал част от вътрешното право по предвидения от Конституцията ред.

2. В искането на народните представители се твърди, че Параграф 1 и 2 от Закона за изменение и допълнение на Закона за опазване на околната среда нарушават правото на гражданите на информация, закрепено в чл. 10 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи и в чл. 19 от Международния пакт за гражданските и политическите права.

В съответствие с чл. 5, ал. 4 от Конституцията, Конвенцията за защита правата на човека и Международният пакт за гражданските и политическите права са част от вътрешното право на страната.

Чл. 10, ал. 1 от Конвенцията за защита правата на човека установява правото на всеки на свобода на изразяването на мнения, което включва свободата да отстоява своето мнение, да получава и разпространява информация и идеи. Ал. 2 на същия член установява, че ползването на тези свободи, доколкото е съпроводено със задължения и отговорности, може да бъде обусловено от процедури, условия, ограничения или санкции, които са предвидени от закона и са необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност, териториалната цялост, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала, както и на репутацията или правата на другите, за предотвратяване изтичането на секретна информация или за поддържане на авторитета или безпристрастността на правосъдието. Така тази разпоредба поставя, в определените от нея случаи, изброените обществени ценности над свободата на информация и допуска, че тя може да бъде ограничавана в интерес на тези ценности чрез закон.

Чл. 19, ал. 2 от Международния пакт за гражданските и политическите права установява правото на всеки на свобода на словото, което включва свободата да търси, да получава и да разпространява сведения и идеи от всякакъв вид, независимо от границите, било устно, писмено, печатно или като произведение на изкуството или чрез каквото и да е друго средство по свой избор. Ал. 3 на същия член предвижда, че това право може да бъде подложено на известни ограничения, когато са предвидени в закон и когато тези ограничения са необходими за зачитане правата или доброто име на другите; за защита на националната сигурност, на обществения ред, на народното здраве или морал. По този начин Международният пакт за гражданските и политическите права въздига правата изброени в неговия чл. 19, ал. 3 в по-висши човешки и обществени ценности от правото на свобода на словото и допуска възможността то да бъде ограничавано чрез закон.

Чрез систематичното си място в раздела "Основни права и задължения на гражданите", чл. 28 от Конституцията въздига, аналогично на цитираните международни договори, правото на живот в най-висше човешко право и обществена ценност, като по този начин разрешава в негова полза евентуален конфликт с останалите предвидени от нея основни права и задължения на гражданите (включително тези в чл. 41 и чл. 55). Така например, чл. 41, ал. 1 изрично предвижда, че осъществяването на правото за получаване на информация не може да бъде насочено срещу народното здраве.

Както и цитираните по-горе разпоредби, (и в съответствие с тях) Законът за изменение и допълнение на Закона за опазване на околната среда също така извежда на най-преден план живота и здравето на населението, като най-висши човешки права и обществени ценности.

3. Освен това, разпоредбата на чл. 23 г не изключва предоставянето на информация на обществеността, а възможността в определени изключителни случаи тя да участва в обсъждането на проекта или обекта преди въвеждането им в експлоатация. На предвиденото в чл. 41, ал. 2 от Конституцията право на гражданите, съответствува конституционното задължение на визираните в тази разпоредба държавни органи или учреждения да предоставят на гражданите търсена информация, която представлява за тях законен интерес. Законът за изменение и допълнение на Закона за опазване на околната среда не ограничава предвидените в чл. 41, ал. 1 и 2 от Конституцията права на гражданите да търсят и получават информация, респективно, не освобождава държавните органи и учрежденията от задължението им да предоставят потърсената от тях информация.

4. Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст не е в сила, тъй като не са изпълнени условията, предвидени в чл. 18 от нея. В съответствие с тази разпоредба, Конвенцията ще влезе в сила на деветдесетия ден след датата на получаване на шестнадесетия документ за нейната ратификация, приемане, одобряване или присъединяване. Към настоящия момент Министерство на външните работи е уведомено официално за депозиране на такива документи от осем други държави освен България. Тъй като визираните в чл. 5, ал. 4 на Конституцията условия не са изпълнени, Конвенцията не е част от вътрешното право на страната.

Следва да се има предвид също така, че за разлика от Закона за опазване на околната среда, Конвенцията има ограничен обхват на приложение - предотвратяване на значително вредно трансгранично въздействие върху околната среда от дейности, изброени в Приложение I. Визираната в Конвенцията процедура за оценка на въздействието следва да се разглежда в контекста на обхвата на самата конвенция - в случаите, когато посочените в приложението дейности на територията на едната договаряща се страна могат да окажат значително вредно въздействие на територията на друга договаряща се страна.

След като стане част от вътрешното право по конституционния ред, Конвенцията ще има юридическата сила, която чл. 5, ал. 4 на Конституцията ѝ придава. Тогава Конвенцията ще има характер на специален закон (Lex specialis) спрямо всички други законови норми на вътрешното право в областта на опазване на околната среда по отношение на материята, която се регламентира от нея: случаите, когато изрично изброените в Конвенцията дейности на територията на страната могат да окажат значително вредно въздействие на територията на друга страна-участничка в Конвенцията.

София, 15 юни 1995 г.

Георги Пирински
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ